

KANDÓ KÁLMÁN DOKTORI ISKOLA
MINŐSÉGBIZTOSÍTÁSI TERVE

Intézmény neve:	BME Közlekedésmérnöki és Járműmérnöki Kar Közlekedés- és Járműtudományok Habilitációs Bizottság és Doktori Tanács
Előterjesztő	Prof. Gáspár Péter
Készítés dátuma:	2020. 03. 13.
Érvényesség:	2020. 09. 01-től
Elfogadva:	HBDT: 2020. 04. 06. EHBDT: 2020. 04. 30.

I. Vonatkozó jogszabályok, szabályok

A doktori képzés és fokozatszerzés minősegbiztosításának elveit és módszereit elsősorban a BME Doktori és Habilitációs Szabályzat (BME DHSZ), a BME Tanulmányi és Vizsgaszabályzat (BME TVSZ), valamint a Kandó Kálmán Doktori Iskola Mőködési Szabályzata és Képzési Terve rögzíti. Az alábbiakban részben ezekkel átfedő, részben ezeken túlmutató követelményeket ismertetünk, nem kitérve viszont a kapcsolódó jogszabályokban megjelenő kötelező minősegbiztosítási elemekre (2011. évi CCIV. törvény a nemzeti felsőoktatásról, a doktori iskolákról (Nftv.), a doktori eljárás rendjéről és a habilitációról szóló 387/2012. (XII.19.) Kormányrendelet, valamint a MAB doktori képzésre vonatkozó határozatai).

II. Bevezetés

A Kandó Kálmán Doktori Iskola (továbbiakban: Doktori Iskola) jelen minősegbiztosítási szabályzata a doktori képzés és a fokozatszerzés kiemelt fázisainak szabályozásán keresztül kívánja elérni, hogy a Doktori Iskola egészének minősege stabil és magas szintő legyen. E kiemelt fázisok:

1. doktori témák meghirdetése,
2. témavezető kiválasztása,
3. felvétel a doktori képzésre,
4. doktori képzés tantárgyai,
5. hallgatói előrehaladás monitoringja,
6. fokozatszerzés követelményei,
7. fokozatszerzési eljárás,
8. fokozatot szerzett hallgatók nyomonkövetése.

III. Doktori téma meghirdetése

A doktori téma olyan kutatási részterület, amely alkalmas arra, hogy kidolgozása folyamatában a doktorandusz - a témavezető irányításával - elsajátítsa a tudományos módszerek alkalmazását, értékelhető tudományos eredményhez jusson, és erről tudományos közlemények, tudományos előadások, majd doktori értekezés formájában bizonyosságot tegyen. A doktori témát a doktori iskola tanácsa hagyja jóvá.¹

A Doktori Iskola félévente PhD témajavaslatokat kér be a képzésben részt vevő szervezeti egységektől. Az egyes témákat részletesen meg kell határozni, annak doktori értekezésben való alapos tárgyalásának és kifejtésének lehetőségét meg kell vizsgálni és a témakiíró által indokolni. A témajavaslat részeként meg kell határozni ezen kutatási részterület publikálásának lehetőségeit (konkrét elemeket felsorolva, pl. folyóirat, konferencia, tudományos előadás), az infrastrukturális feltételeket, valamint a pénzügyi háttérrel és forrásokat. A meghirdetni kívánt témáknak egymástól elkülönült, jól lehatárolható részterületeknek kell lenniük. Azon kutatási téma, amelyre a doktori iskolába jelentkező felvételt nyert, nem hirdethető meg újból.

A témajavaslatokat a Doktori Iskola Tanács (DIT) megvizsgálja és dönt a doktori téma meghirdetéséről. A DIT által jóváhagyott, meghirdetésre kerülő doktori témák megtekinthetők a www.doktori.hu lapon és a DI honlapján.

¹ 387/2012. (XII. 19.) Kormányrendelet 13. § (1)

IV. Témavezető kiválasztása

A doktori téma kiírója az a PhD fokozattal rendelkező oktató, illetve kutató, akinek témahirdetését a DIT jóváhagyta. A témakiírókkal szemben elvárás az aktív kutatói tevékenység: a téma meghirdetését megelőző 5 év tudományos közleményeinek mutatói haladják meg a doktori iskola fokozatszerzéshez előírt publikációs követelményeit. A témakiírónak a doktori fokozat (PhD) megszerzésétől számítva legalább 2 évi szakmai gyakorlattal kell rendelkeznie. Amennyiben a témakiíró a doktori tanulmányok kezdetétől számított 3 éven belül eléri a teljes munkaidős alkalmazás életkori maximumát, akkor a téma meghirdetésének feltétele egy tartalék témavezető kijelölése.

Azon doktori témát meghirdetőkkel szemben, akiknek még nem volt PhD fokozatot szerzett hallgatójuk, elvárás, hogy a téma meghirdetését megelőző 3 év tudományos közleményeinek mutatói haladják meg a doktori iskola fokozatszerzéshez előírt publikációs követelményeit.

Témakiíró az Egyetem tudományos fokozattal rendelkező teljes munkaidőben, közalkalmazotti jogviszonyban foglalkoztatott oktatója vagy kutatója, vagy az Egyetem Professor Emeritusa, vagy az Egyetemmel doktori képzésre együttműködési megállapodást kötött intézmény teljes munkaidőben foglalkoztatott munkatársa lehet (a továbbiakban külső témavezető). Külső témavezető mellé a DIT konzulens jelöl ki, aki az Egyetem részéről segíti a témavezető munkáját, és figyelemmel kíséri a hallgató szakmai haladását.

Ha a kutatási téma indokolja, akkor a DIT javaslata és az EHBĐT hozzájárulása alapján meghívott témavezető kérhető fel, feltéve hogy a doktorandusz munkáját az egyetemen végzi, és konzulens van kijelölve mellé. Részmunkaidős foglalkoztatás esetén is csak meghívott témavezetőként lehet doktori témát kiírni. A meghívott témavezetőnek is teljesítenie kell a fenti követelményeket.²

Témavezetővé válik az a témakiíró, akinek meghirdetett témájára jelentkező hallgató felvételt nyer, és beiratkozik a Doktori Iskolába. Minden doktoranduszhoz egy és csak egy témavezető tartozik, aki teljes felelősséggel irányítja és segíti a témán dolgozó doktorandusz tanulmányait, kutatási munkáját, illetve fokozatszerzésre való felkészülését. Kettős témavezetés csak nemzetközi együttműködés keretében végzett képzés, vagy interdiszciplináris kutatási téma esetén lehetséges a DIT által elfogadott és az EHBĐT előzetes hozzájárulásával meghirdetett témakiírás alapján.³

Egy témavezető – a doktori iskolától függetlenül – egyidejűleg legfeljebb négy doktorandusz munkáját irányíthatja (a bírálati szakasz kezdete (azaz a doktori értekezés benyújtása) feloldja ezt a korlátozást). A témavezetésre vonatkozó feltételek alól a DIT csak az EHBĐT hozzájárulásával adhat felmentést.

A témakiírók és témavezető adatlapja elérhető a www.doktori.hu lapon és a DI honlapján.

A doktori értekezés címlapján a témavezető(k) nevét egyértelműen fel kell tüntetni. Ennek meg kell egyeznie a DIT által jóváhagyott témavezető(k) nevével, a tézisfüzetre írtakkal, és az Országos Doktori Tanács adatbázisába (a www.doktori.hu honlapra) feltöltött adatokkal. A doktori témát, vagy a témavezető/konzulens személyét kérés(ük)re, az érintett hallgató kérésére, vagy saját hatáskörben indokolt esetben a DIT az elkövetkező időszakra megváltoztathatja. A DIT a döntés előtt kikéri a témavezető munkahelyi előljárójának

² BME DHSZ 10. § (3), (4), (5)

³ BME DHSZ 10. § (6)

véleményét. A témavezető személyének bármely okból történő változásakor az értekezésen feltüntetett témavezető(k) nevérol a DIT dönt.⁴

V. Felvétel doktori képzésre

Doktori képzésre az vehető fel, aki a mesterképzésben legalább jó minősítéssel szerzett fokozattal és szakképzettséggel, valamint legalább egy középfokú „B2 szintű komplex” (korábban középfokú "C") típusú államilag elismert nyelvvizsgával, vagy azzal egyenértékű bizonyítvánnyal rendelkezik.⁵

A DI félévente kibocsátja a felvételi pályázati felhívást, amely tartalmazza a témakiírásokat, valamint a doktori képzésbe történő felvétel formai és tartalmi követelményeit.

A jelentkezőknek felvételi beszélgetésen kell részt venniük. A felvételi meghallgatás célja a megfelelő felkészültség ellenőrzése, és rangsorolt felvételi javaslat tétele. A felvételi a DI által kijelölt Felvételi Bizottság előtt zajlik. A felvételi vizsgán való részvétel feltétele a fogadókészség írásban történő biztosítása a témavezető-, valamint a fogadó egység részéről (tanszék, ill. külső intézmény).

A felvételi folyamat a DI és a Kar számos személye és testülete által kontrollált: a Felvételi Bizottság jelentése alapján a DI javaslatot tesz a Kar Dékánjának a felvételre, valamint az állami ösztöndíjak odaítélésére. A felvételi döntéseket a Kar Dékánja hozza meg.

A doktori képzésbe bekapcsolódhat az is, aki a fokozatszerzésre egyénileg készült fel, feltéve, hogy teljesítette a felvétel és a doktori képzés követelményeit. A hallgatói jogviszony ebben az esetben a fokozatszerzési eljárási kérelem elfogadásával és a komplex vizsga teljesítésével jön létre. Egyéni felkészülők (a komplex vizsga bizottságának jegyzőkönyvét tartalmazó) DIT előterjesztés alapján hozott dékáni döntés szerint részesülhetnek állami ösztöndíjban.⁶

VI. A doktori képzés tantárgyai

A tárgyak képzésbe történő elfogadásáról, illetve a kínálat megújításáról a DI minden félév előtt dönt. A képzési tantárgyak legalább háromévenként felülvizsgálandók.

A DI oktatói alkalmasságát a DI folyamatosan kontrollálja: a DI oktatói csak azok a tudományos fokozattal rendelkező oktatók és kutatók lehetnek, akiket – a DI vezetőjének javaslatára – a DI adott időszakra alkalmasnak tart a DI keretében oktatási-, kutatási- és témavezetői feladatok ellátására.

A DI tantárgyai megtalálhatók a DI honlapján.

⁴ BME DSHZ 10. § (9) és (10)

⁵ Nftv. 40. § (6)

⁶ BME DSHZ 14. § (4)

VII. A hallgatói előrehaladás monitoringja

A hallgatók tanulmányi teljesítményét és kutatási előrehaladását félévente a DIT értékeli. A féléves beszámolóban tartalmaznia kell a tanulmányi és kutatási eredmények összesített mutatóit (beleértve a PhD képzés során készült publikációkat, konferencia- és szemináriumi előadásokat, az oktatott tárgyakat). A féléves írásbeli beszámoló mintája elérhető a Kandó Kálmán Doktori Iskola Képzési terve 3. mellékletében. A féléves beszámolóban a témavezető értékelését tartalmaznia kell. A bizottság a hallgatók írásbeli, valamint évente szóbeli beszámolója alapján írásos értékelést készít.

A komplex vizsga esetében a hallgatói monitoringhoz elengedhetetlen a témavezető részletes értékelése.

A doktori képzés hatodik félévének végén, a benyújtott féléves beszámoló értékelése mellett, a DIT mélyrehatóan ellenőrzi a hallgatói előrehaladást. Ez tartalmazza a témavezető részletes értékelését a hallgató tudományos teljesítményéről és doktori értekezés határidőben történő benyújtásának korlátait és lehetőségeit.

A DI külön is figyelemmel kíséri a hallgatók tudományos teljesítményeinek azon elemeit, amelyek majd a fokozatszerzési eljárás megindításához lesznek szükségesek.

VIII. A fokozatszerzés követelményei

A doktori fokozat általános követelményeit a BME DHSZ részletesen szabályozza (11. fejezet 17.§).

A HBDT által kidolgozott fokozatszerzési követelményrendszert az EHBBDT hagyja jóvá.⁷ Az általános követelményeken túl az illetékes HBDT által kidolgozott, a szakterület sajátosságait is figyelembe vevő, részletes doktori követelményrendszernek is eleget kell tenni.⁸ Ezt a DI évente felülvizsgálja, és szükség szerint módosítja.

A saját eredményeket közlő publikációkat a tézispontokhoz kell rendelni, és ezekről a DI által meghatározott formában társszerzői lemondó nyilatkozatot kell kérni, a témavezetőt kivéve.

Ha a fokozatszerzési követelményekben változás történik, akkor a változásról született döntést követő 2 éven belül a jelölt választása szerint kell alkalmazni a korábbi vagy az új követelményeket.

A PhD minimum-követelményeket a Kandó Kálmán Doktori Iskolában érvényes PhD minimum-követelmények c. dokumentum tartalmazza. Emellett a követelményrendszer (MAB előírás szerint) része a Kandó Kálmán Doktori Iskola Működési Szabályzatának, elérhető a ww.doktori.hu adatbázisában és a DI honlapján.

⁷ BME HDSZ 7.§ (7) g)

⁸ BME HDSZ 17.§ (6)

IX. A fokozatszerzési eljárás

A doktori képzés során a komplex vizsgát követően a fokozatszerzési eljárásban a hallgató a kutatási és disszertációs szakasz teljesítésével vesz részt, amelynek célja a doktori fokozat megszerzése.⁹

A fokozatszerzési eljárás szabályait részletesen ismerteti a BME DHSZ 16. § - 24. §. Az eljárást lefolytató testület a Közlekedés- és járműtudományok Habilitációs Bizottság és Doktori Tanács (HBDT).

A fokozatszerzési eljárás bírálati szakaszának megindításához szükséges dokumentumok elérhetők a DI honlapján.

A doktori értekezés benyújtásának feltétele az abszolutórium megszerzése.¹⁰ A doktori értekezést benyújtás előtt tanszéki vitára kell bocsátani, melynek célja az értekezés és a tézisek javítása. A vitában a dolgozatot legalább egy külső, doktori fokozattal rendelkező opponens értékeli. A vita lefolytatását és különösen az értekezés módosításával kapcsolatos véleményeket, megállapításokat jegyzőkönyvben kell rögzíteni. A jegyzőkönyv melléklete(i) az opponensi vélemény(ek). Az értekezés jelentős átdolgozása esetén a tanszéki vitát ismét le kell folytatni.

Az értekezés benyújtása után a HBDT által kijelölt Bíráló Bizottság tagjai megkapják a teljes eljárási anyagot. Az opponensek személye a bírálatok elkészültéig nem nyilvános. A Bíráló Bizottság tagjai az opponensi véleményeket mindkét bírálat beérkezése után, a jelölt erre adott válaszait pedig legkésőbb a védelem előtt egy héttel kapják meg. A nyilvános vita meghirdetésekor az értekezés és a téziszűzet nyilvánossá válik a DI honlapján és a www.doktori.hu lapon.

A bírálókhoz kiküldött értekezés utólag nem módosítható. Amennyiben a Bíráló Bizottság szakmailag hibás állításokat kifogásol, vagy nem fogad el tézispontokat, akkor a bizottsági jegyzőkönyv erre vonatkozó részét a disszertációhoz csatolják (elektronikus formában is), és a megvédett értekezés ezzel a kiegészítéssel kerül nyilvánosságra (könyvtár, repozitórium).

X. A fokozatot szerzett hallgatók nyomonkövetése

A DI az Egyetemen alkalmazott egységes monitoring eljárással nyomon követi a fokozatot szerzett hallgatók életútját. Ennek eredményét a DI időszakos önértékeléseiben a www.doktori.hu adatbázisában hozza nyilvánosságra.

⁹ BME HDSZ 16.§ (1)

¹⁰ BME HDSZ 18.§ (1)

XI. Zárómegjegyzések

A Kandó Kálmán Doktori Iskola Minőségbiztosítási Terve egyes pontjaival az alábbi minőségbiztosítási elvek kiemelt érvényesülését kívánja elérni:

1. **A szakmai kontroll elve.** A doktori képzés és fokozatszerzés teljes folyamatán keresztül érvényesíteni kell a nemzetközi és hazai szakmai- tudományos közvélemény kontrollját.
2. **A tudományetikai követelmények figyelembevételének elve.** A minőségirányítási rend-szer kialakítása és működtetése során érvényesíteni kell az MTA Tudományetikai Bizottságának állásfoglalásait.
3. **A nyilvánosság elve.** A minőségbiztosítási rendszer főbb fázisai a szakmai és tudományos közvélemény számára széles körűen nyilvánosak legyenek.
4. **A visszacsatolás elve.** A doktori képzésben részt vevő oktatók, témavezetők és a DI különböző tanácsainak tagjai folyamatos visszajelzést kapjanak tevékenységük színvonaláról, és legyen lehetőségük a tapasztalataik visszacsatolására.
5. **A minőségközpontúság elve.** A minőségirányítási rendszer kialakításával és működtetésével el kívánjuk érni, hogy mind hallgatónk, mind oktatóink igény szintje folyamatosan növekedjék önmagukkal és környezetükkel szemben, ugyanakkor váljon értékrendjük integráns részévé a tudománnyal szembeni alázat, s gondolkodásuk egyik alappillérvé a kezdeményezőkézség és a kreativitás.
6. **A szellemi tulajdon védelmének elve.** A minőségirányítási rendszer fejlesztésének is hozzá kell járulnia ahhoz, hogy az egyetemi doktori képzés a jövőben is álljon teljes összhangban az EU és Magyarország szellemi tulajdon- védelmére irányuló törekvéseivel.
7. **Az egyéni felelősség érvényesítésének elve.** Egy tudományos iskola kialakítása és működtetése csapatmunka, de ez csak akkor lehet sikeres, ha egyértelműen tisztázott, kinek mi a feladata és felelősségi köre a képzés és kutatás folyamatában.
8. **A folyamatok dokumentálásának elve.** A doktori képzéssel kapcsolatos valamennyi döntési pontról készüljön dokumentáció.

Budapest, 2020. április 03.

Dr. Gáspár Péter
a Doktori Iskola vezetője